

כתובות קיא-ג

עניין: כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו

שו"ת בית הלוי - הקדמה

אם היו אומרים ישראל נשמע ונעשה לא הי' במשמעות קבלתם רק עול מצות אלא שמוכרחין ללמוד קודם כדי שידעו היאך לעשות והי' נשמע נמשך ומבוא לנעשה. ונעשה הוי התכלית והי' רק קבלה א' ומש"ה אמרו נעשה ומובן מאליו שמוכרחין ללמוד מקודם ואח"כ אמרו נשמע ונמצא דהוי נשמע תכלית מצד עצמו ג"כ דגם שלא יצטרכו ללמוד משום עשי' ג"כ ילמדו מצד עצמה ונמצא ע"י ההקדמה נעשה ב' קבלות של ב' תכליתים עול מצות ועול תורה וזהו שאמרו בשעה שהקדימו והוי ב' קבלות עול מצות ועול תורה ידרו ס' רבוא מלאכי השרת וקשרו לכל א' מישראל ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע דע"י ההקדמה זכו לב'

ולדברינו יובן דקאי על מאמר נעשה ונשמע דאיתא בסוגי' שם. דהנה במס' כתובות דף קיא: אמר ר' אלעזר ע"ה אינם חיים א"ל ר' יוחנן לא ניחא למרייהו דתימא הכי כו' א"ל מקרא אני דורש כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל (ישעיה כ"ו י"ט) כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאינו משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו כיון דחזי' דקמצטער א"ל רבי מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום (דברים ד' ד') וכי אפשר לדבוקי בשכינה כו' אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטי' לת"ח והמהנה ת"ח מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו דבוק בשכינה. והנראה להסביר דבתחילה אמר ל' דע"ה לא יחיו לע"ל כיון שאין לו אור תורה אע"ג דמקיים שארי מצות מ"מ הא קיי"ל (מגילה כ"ו:) תשמישי מצוה נזרקין ותשמישי קדושה נגנזין דדבר שנשתמש בו קדושה נתקדש לעולם וגם אח"כ שנפסק אותו התשמיש מ"מ נשאר הדבר בקדושתו ותשמישי מצוה מיד שנגמרה המצוה פסקה הקדושה מהחפץ ומש"ה הת"ח גופו הוי תשמיש קדושה שעוסק בו בתורה וכמש"כ בספר נפש החיים (שער ד' פרק ל') ומש"ה נשאר הגוף בקדושתו ואותו הקדושה שבגוף מחי' אותו לע"ל וכמאה"כ כי טל אורות טלך דהאור דהיינו התורה שנקרא אור (ברכות ה:.) כדכתיב (משלי ו' כ"ג) ותורה אור הוי טלך היינו טל של תחיה אבל ע"ה אע"ג דקיים מצות הוי גופו רק תשמיש מצוה ולא נשאר בגופו שום רושם קדושה שיחיה עי"ז וזהו שאמר אינם חיים דודאי מקבלים שכר טוב על המצות בעולם הנשמות אבל עצם הגוף לא יחיה לע"ל. ואי דהא גם הם מחזיקים להת"ח הוי ס"ד דלא מהני וכמבואר במס' מגילה דף כ"ז. אמר רבא מריש ה"א האי כורסא תשמיש דתשמיש הוא כיון דחזאי דמנחי ס"ת עליה אמינא תשמיש הוא הרי דתשמיש דתשמיש גם בקדושה לא חל עליו שום קדושה וא"כ הא הת"ח הוי תשמיש קדושה והמחזיקו הוי תשמיש דתשמיש דאע"ג דהוי מצוה גדולה להחזיק ת"ח מ"מ לא חל עליו קדושת התורה. וזהו שאמר מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדבקים בה' כו' דכל המהנה ת"ח מנכסיו כאלו דבוק בשכינה דהוי תשמיש קדושה ולא תשמיש דתשמיש ועי"ז חיים כולכם היום דנשארו בקדושתם לעולם ויחיה לע"ל. ועי' בסנהדרין דף צ': דהאי פסוק של ואתם הדבקים נדרש על תחית המתים לע"ל ע"ש וידעינן מיני' דגם המהנה יחיה לע"ל וכמאה"כ (משלי ג' י"ח) עין חיים היא למחזיקים בה: